

FRA RAMMESÆTNING OVER LÆRINGSMÅL TIL KLASSERUMSPRAKSIS

JEPPE BUNDSGAARD OG TOMAS HØJGAARD
INSTITUT FOR UDDANNELSE OG PÆDAGOGIK (DPU)

OPLÆG VED IUP-KONFERENCEN *FORSKNING I FOLKESKOLE I FORANDRING*

›Forenklede Fælles Mål i Dansk

›Sådan blev de – og derfor blev de sådan...

HVAD ER DANSKFAGET(S INDHOLD)?

- Hvad kan danskfaget bidrage med?
 - Hvilke tilgange og vidensområder er udviklet inden for danskfaget, som kan støtte eleverne i at udvikle deres kompetencer
- Eller sagt på en anden måde:
 - Hvordan kan dansk bidrage til at eleverne udvikler kompetencer der er relevante i livet som borger, æstetiker, forbruger, menneske, arbejder, studerende?

ET FØRSTE BUD

- Kompetenceområder:
 - Eksistens og identitet
 - Skabe
 - Recipere
 - Kommunikere
 - Undersøge

OG MERE GENKENDELIGT...

- Læsning
- Fremstilling
- Fortolkning
- Kommunikation
- Og undersøge integreret i disse fire

KOMPETENCEMÅL (FREMSTILLING)

>1.-2. klasse

>Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer

>3.-4. klasse

>Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer

>5.-6. klasse

>Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer

>7.-9. klasse

>Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form der passer til genre og situation

EN PROCES

›Planlæg

›Forbered

›Fremstil

›Responder

›Læs korrektur

›Præsenter og evaluer

›Håndskrift og layout

›Forberedelse

›Fremstilling

›Respons

›Korrektur

›Præsentation og evaluering

SAMMENHÆNGENDE „BÅND“

Planlægning		Forberedelse		Fremstilling		Respons		Korrektur		Præsentation og evaluering	
Eleven kan selvstændigt formulere en afgrænset opgave	Eleven har viden om opgave- og problemformulering	Eleven kan indsamle oplysninger og disponere indholdet	Eleven har viden om spørgeteknikker og observationsmetoder	Eleven kan udarbejde reflekterende og argumenterende tekster	Eleven har viden om samspil mellem sprogets form, indhold og funktion	Eleven kan respondere på argumentations- og fremstillingsformer	Eleven har viden om argumentations- og fremstillingsformer	Elever kan registrere og korrigerer egne og andres fejl	Eleven har viden om sproglig korrekthed	Eleven kan layoute tekster, så det fremmer kommunikationen	Eleven har viden om formidlingsformer
Eleven kan organisere samarbejde om fremstilling	Eleven har viden om produktionsplanlægning, roller, faser, opgavetyper og deadlines	Eleven kan forberede større multimodale produktioner	Eleven har viden om research, optagelse og skitser	Eleven kan fremstille større multimodale produktioner	Eleven har viden om virkemidler, grafisk design og efterproduktion	Eleven kan respondere på sproglig stil	Eleven har viden om sproglig stil	Eleven kan korrigerer teksters layout	Eleven har viden om metoder til layout af forskellige genrer	Eleven kan lancere større multimodale produktioner	Eleven har viden om PR og lancering

KOMPETENCEMÅL - LÆSNING

>1.-2. klasse

>Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge

>3.-4. klasse

>Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden

>5.-6. klasse

>Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge

>7.-9. klasse

>Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i sammenhænge

LÆSE-FASER

›Find tekst

›Forberedelse af læsning

›Afkodning (Læsning)

›Sprogforståelse
(Forståelse)

›Tekstforståelse
(Sammenfatning)

›Sammenhæng

FIND TEKST – EN „NY“ SØJLE

Eleven kan vælge en tekst ud fra et mindre udvalg

Eleven har viden om teksters sværhedsgrad

Eleven kan finde tekster ved at navigere på alderstilpassede hjemmesider

Eleven har viden om sideopbygning på hjemmesider

Eleven kan navigere ud fra søgespørgsmål på alderssvarende hjemmesider og på biblioteket

Eleven har viden om hjemmesiders struktur

Eleven kan vurdere hjemmesiders relevans i forhold til søgespørgsmål

Eleven har viden om enkle kildekritiske metoder på internettet

Eleven kan vurdere relevans af søgeresultater på søgeresultatsider

Eleven har viden om søgerelaterede læsestrategier

Eleven kan gennemføre billed- og fuldtekstsøgning

Eleven har viden om teknikker til billed- og fuldtekstsøgning

Eleven kan kildekritisk vurdere bruger- og ekspertproduceret indhold

Eleven har viden om afsenderforhold og genrer på internettet

Eleven kan planlægge og gennemføre faser i informationssøgning

Eleven har viden om faser i informationssøgning

Eleven kan gennemføre målrettet og kritisk informationssøgning

Eleven har viden om kildekritisk søgning

FORTOLKNING - KOMPETENCEMÅL

>1.-2. klasse

>Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster

>3.-4. klasse

>Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster

>5.-6. klasse

>Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster

>7.-9. klasse

>Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster

FORTOLKNING

›Oplevelse og indlevelse

›Undersøgelse

›Fortolkning

›Vurdering

›Perspektivering

KOMMUNIKATION - KOMPETENCEMÅL

>1.-2. klasse

>Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer.

>3.-4. klasse

>Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer.

>5.-6. klasse

>Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer.

>7.-9. klasse

>Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

KOMMUNIKATION

›Dialog

›Krop og drama

›It og kommunikation

›Sprog og kultur

›Sproglig bevidsthed

LÆRINGSMÅL – GIVER DET MENING?

- › To nødvendige fordringer:
 - › Italesætte mening – internt og eksternt.
 - › Give undervisningsmæssig pejling.

- › Behov for at arbejde systematisk med forbindelsen mellem meningsbærende mål og klasserumspraksis.

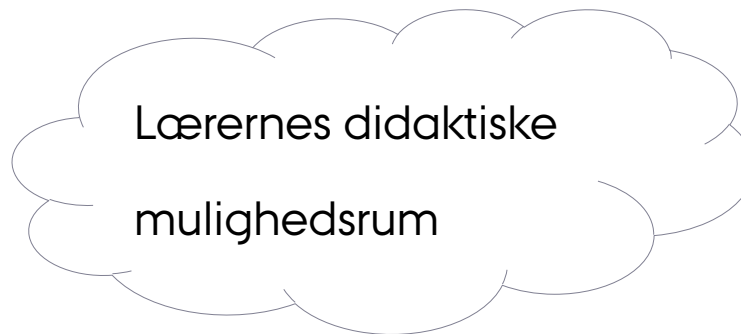
- › Min præmis: Målene giver didaktisk set kun mening hvis de rammesætter og orienterer lærernes tænkning om deres undervisning.

ET MATEMATIKEKSEMPEL PÅ EN MENINGSBÆRENDE MÅL- OG INDHOLDSSTRUKTUR

Begrebsområde Kompetence	Tal og algebra	Geometri og måling	Statistik og sandsynlighed
Tankegangsk.			
Problembehandl.k.			
Modelleringsk.			
Ræsonnementsk.			
Repræsentationsk.			
Symbolbehandl.k.			
Kommunikationsk.			
Hjælpemiddelk.			

UDFORDRINGEN: MÅLSTYRET PLANLÆGNING, TILRETTELÆGGELSE OG KLASSELEDELSE

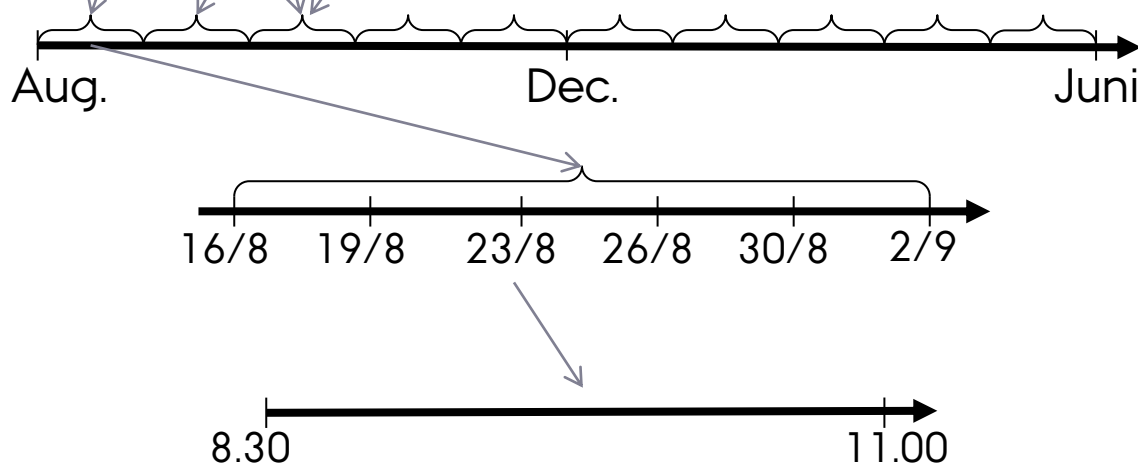
Begrebsområde Kompetence	Tal og algebra	Geometri og måling	Stat. og sandsynl.
Tankegangsk.			
Problembehandl.k.			
Modelleringsk.		○	○
Ræsonnementsk.			○
...			

Planlægning gennem moduler med egne læringsmål

Tilrettelæggelse af hver undervisningssessions læringsmæssige funktion og aktiviteter

Didaktisk klasseledelse med afsæt i egen målstyrede tilrettelæggelse

(Højgaard et al., 2010,
Blomhøj & Højgaard, 2011)

ERFARINGER OG ANBEFALINGER

Læringsmål udlevet som didaktisk klasseledelse

- > giver *bedre læring*, fordi man ”går efter bolden”.
- > er *meningsfuldt for lærere*, fordi det kalder på fagdidaktisk refleksion.
- > er *motiverende for elever*, fordi undervisningen begrundes konstruktivt.
- > gør *elevstyrede arbejdsprocesser nemmere*, fordi ”kontrakten” er eksplicit.
- > inviterer til *formativ evaluering*, fordi ambitionen er eksplicit.

- > er *mere udfordrende* en forms-styret klasseledelse.
- > *ændrer kulturen* i klasserummet.
- > opleves som en *større ændring* end mange lærere forestiller sig.

Det er derfor en god ide at man

- > Ved at man kan starte i det små, fx med ét modul af og til.
- > Etablerer didaktisk orienterede fagteams som ramme om udviklingsprocessen.
- > Oplever ledelsesmæssig opbakning, strukturel støtte og konstruktive forventninger.

REFERENCER

- Blomhøj, M. & Højgaard, T. (2011). Hvad er meningen? Didaktisk klasseledelse I matematik via form eller mål. I Schmidt, M. S.: *Klasseledelse og fag – at skabe klassekultur gennem fagdidaktiske valg*, Dafolo, pp. 143-163.
- EVA (2012). *Lærernes brug af Fælles Mål*. København: Danmarks Evalueringsinstitut.
- Højgaard, T., Bundsgaard, J., Sølberg, J. & Elmose, S. (2010). Kompetencemål i praksis – foranalysen bag projektet KOMPIS. *MONA*, 3, pp. 37-54.
- Jensen, J.H. (1995). Faglighed og pensumitis, *Uddannelse*, 9, pp. 464-468.